

XXV

SEJM WALNY PIOTRKOWSKI 1517 R.

WSTĘP

Sejm ten zwołany został 9 grudnia 1516 r., sejmiki odbyły się w styczniu¹. Król Zygmunt I przebywał wówczas w Wilnie, zatem sejm zebrał się i obradował podczas nieobecności monarchy; nie było to w czasach zygmunto-wskich rzeczą wyjątkową². Wiadomo, iż obrady sejmowe rozpoczęły się 2 lutego 1517 r., nie udało się jednak ustalić, kiedy się zakończyły; prawdopodobnie stało się to w połowie marca. Jedynym znanym nam efektem obrad tego sejmiku był uniwersał poborowy³; to pozwala przypuszczać, że głównym tematem obrad, przedłożonym sejmowi przez króla, była nadal organizacja obrony państwa.

Jak wynika ze sformułowań uniwersału, uchwalony on został na sejmie i natychmiast przesłano go królowi do Wilna; tam otrzymał dopiero ostateczną formę redakcyjną i stamtąd został rozesłany do starostów. Wpisano go do Metryki Koronnej⁴, ale wówczas nie wydrukowano, przez co nie wszedł też do *Volumina Legum*.

Wiąże się z nim – a także z następnymi uniwersałami – instrukcja starosty sanockiego Stanisława z Pilczy, podająca sposób egzekucji poborów⁵. Dotyczyć też go może niedatowane pismo królewskie z Wilna do podskarbiego koronnego, nakazujące z większą niż dotychczas starannością ściągać pieniądze poborowe⁶. Są to jednak wszystkie akty o charakterze wykonawczym.

Z czasu, kiedy toczyły się obrady sejmiku piotrkowskiego, pochodzi też ważna ordynacja górnicza, wydana i podpisana przez Zygmunta I w Wilnie, 19 lutego 1517 r.⁷; treść jej świadczy niewątpliwie o tym, że powstała ona w Małopolsce i że w jej układaniu uczestniczył Mikołaj Lanckoroński, burgrabia krakowski. Brak jednak konkretnych informacji, aby tekst ten był istotnie przedmiotem obrad sejmiku piotrkowskiego, i dlatego nie włączamy go do niniejszej edycji.

Ograniczamy się zatem jedynie do tekstu uniwersału poborowego, przedrukowując go za O. Balzerem⁸.

¹ W. Konopczyński, *Chronologia sejmów*, nr 26, s. 134.

² Por. wyżej: konstytucje sejmiku walnego piotrkowskiego, z 1514 r., który też obradował w czasie nieobecności monarchy.

³ Por.: MRPS, cz. IV, vol. 2, nr 11171: *Litterae universales regiae super solvendas exactiones in conventionem generali Piotrcoviensi pro festo Purificationis M.V. [2 II 1517] convocato laudatas*, oraz także nr 11172: *Epistola regia ad exactores de colligendis exactionibus pro defensione regni in comitiis Petricoviensibus laudatis*.

⁴ MK₂, t. 29, s. 583-585.

⁵ Wyd. F. Bostel, „Kwartalnik Historyczny” 1891, s. 834-836.

⁶ Trafił na nie w Ksiągach legacji MK O. Balzer i streścił w CIP, t. III, nr 187, s. 342, uwagi nagłówkowe.

⁷ Zapisana w MK₂, t. 29, s. 484-487, wydana była drukiem przez J. H. Osińskiego: *Opisanie polskich Żelaza fabryk, w którym świadectwa historyków wzmiankujących miejsca mineralów przytoczone [...]*, Warszawa 1782, s. 8-11, a następnie przez H. Łabęckiego, *Górnictwo w Polsce*, t. II, Warszawa 1841, s. 223-228, wreszcie przez O. Balzera, CIP, t. III, nr 186, s. 339-341.

⁸ CIP, t. III, nr 187, s. 342-343. Wydanie O. Balzera oparte jest na MK oraz na tekście zapisanym w Księdze poborowej ziemi przemyskiej i sanockiej. Odmianki tegoż ostatniego źródła pomijamy.